

Basic Spatial Planning: A Discursive Analysis of Its Distinctions, Differences and Similarities with Conventional Spatial Planning

ARTICLE INFO

Article Type

Research Article

Authors

Manuchehr Farajzadeh

Professor of Tarbiat Modares University, Physical Geography Department and Member of the Basic Spatial Planning Thinking Center of the Iranian Islamic Model of Progress, Tehran, Iran.

Correspondence:*

Address: Basic Spatial Planning Thinking Center of the Iranian Islamic Model of Progress, Tehran, Iran.

Email: farajzam@modares.ac.ir

Article History:

Received: 25.10.2023

Accepted: 10.02.2024

Extended Abstract

Introduction

Attracting the participation of elites to the planning discourse is one of the topics that can lead to specialized contemplation to provide a participatory model and to explain a suitable climate model for the country. In this regard, basic spatial planning against conventional spatial planning is among the frameworks and concepts that always require discursive analysis to evolve into a final model. The purpose of this paper is to propose a discussion through the context of discursive thinking and analysis about the distinctions, differences and similarities of basic planning versus conventional planning. It seems that the discursive analysis, in addition to explaining the different dimensions of basic planning can be more useful.

Main concepts of conventional spatial planning and basic spatial planning

The earliest concept of spatial planning is related to the classical triangle, whose outline is formed from environment, human and activity. In the classical approach, the most important issue that is considered is the structure or organization of space that depicts how to structure the elements of space in relation to the land area. The second view that can be proposed after the first is the concept of spatial sustainability. In this view, the main goal is to create a balance in the geographic space that provides sustainability, i.e. exploitation or lack of coordination in the relations of habitat, human and activity do not cause the balance in the geographic space. The third view refers to spatial planning, whose main purpose is to create a balance in geographic space, so that balanced development can be formed in the place of geographic space, and that it is not part of development and part of underdevelopment.

In contrast, basic spatial planning is not only based on the same framework of land use, but also covers national values in the macro approach. The Islamic and Iranian spirit is of particular interest in basic spatial planning. Formation of land justice is one of the important issues that has a fundamental value in basic spatial planning and its overall goal is to distribute the spatial justice facilities in the country that can create spatial equilibrium in the land area. Considering the characteristics of the land has a special role in presenting the planning policies in different scales in basic spatial planning.

Differences between conventional versus basic spatial planning

The most important distinction between conventional and basic spatial planning is that this model has been changed in terms of capabilities and facilities, weaknesses, threats and opportunities.

Therefore, the most important distinction of this pattern is in importing the values of the Islamic ruler on the one hand and the territorial characteristics on the other hand. Thus, the same aspect of differentiation that is considered for the model of progress against the development model is also significant in the model of basic spatial planning against conventional spatial planning. Considering this issue, it is necessary to study Islamic ideas derived from Islamic teachings to extract the viewpoints in land use of human being, activity and space and based on them the basic spatial planning takes practical form. Considering that the views in the Islamic values are very different, using different views in the form of discursive analysis will be very effective that while examining and critiquing different viewpoints, we can achieve the best viewpoint in this regard and consider it in the final model.

Spatial planning is an empirical knowledge and a function of the geographical and cultural system of nations, and land as a spatial container is formed based on the value differences of societies and finally spatial identity is one of the most important dimensions of basic spatial planning that is not considered in conventional spatial planning as it should be. In general, the differences between conventional and basic planning can be considered in the following cases: considering human and society in conventional land and basic spatial planning has a great difference. It seems that basic human with Islamic viewpoint seeks to create a monotheistic society based on equality, and for this reason, such a human being in regulating his relationship with the environment will observe various aspects to provide the appropriate and optimal utilization of the facilities at his disposal, the grounds for human evolution and promotion of moral practice. Discursive analysis can also be very useful in this regard, because by examining the concepts extracted from Islamic values and terrestrial features, different conditions can be assessed, and their differences extracted and if necessary, provide conditions that can be presented the best model through consensus.

Similarities between conventional versus basic spatial planning

It can be said that in 80% of the cases, these two planning have a methodological and conceptual commonality. This subscription can be proposed in a variety of cases, including: the type of data required by environmental, economic, social and etc., method of collecting required data, data integration method, developing strategies, monitoring methods.

Conclusions

Basic spatial planning is a new concept that has been proposed and consequently has raised a lot of questions for the scientific community, practitioners and even the general public, which requires settlements. Discursive analysis is an appropriate tool for this subject that can help to clarify the different aspects of the subject. Preparing the context of this discourse is possible in different ways; publishing the basic concepts of fundamental planning in mass media and various social networks is one of the primary solutions in this regard. Holding various specialized

conferences and meetings in academic spaces where all thinkers can present their views is also important in this regard.

Keywords: Basic Spatial Planning, Conventional Spatial Planning, Development Theories, Methodology of Spatial Planning, Iranian Spatial Planning.

آمایش بنیادین؛ تحلیل گفتمانی تمایزات، تفاوت و تشابهات آن با آمایش متعارف

منوچهر فرج زاده*

استاد دانشگاه تربیت مدرس و عضو اندیشکده آمایش بنیادین مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، تهران، ایران.

چکیده

جلب مشارکت نخبگانی برای گفتمان آمایشی از جمله موضوعاتی است که می‌تواند به هم‌اندیشی تخصصی برای ارائه یک الگوی مشارکتی از یک سو و تبیین مدل آمایشی مناسب برای کشور از سوی دیگر منجر شود. در همین زمینه آمایش بنیادین در برابر آمایش متعارف از جمله چارچوب‌ها و مفاهیمی است که همواره نیازمند تحلیل گفتمانی است تا به یک الگوی نهایی تکامل پیدا کند. هدف از نوشتار حاضر نیز طرح مباحثی است که از طریق آن بستر هم‌اندیشی و تحلیل گفتمانی در مورد تمایزات، تفاوت‌ها و تشابهات آمایش بنیادین در مقابل آمایش متعارف فراهم شود. به نظر می‌رسد در این تحلیل گفتمانی علاوه بر تبیین ابعاد مختلف آمایش بنیادین بتوان در جهت هرچه پربارتر کردن آن گام برداشت. در این مقاله ابتدا ابعاد مختلف آمایش بنیادین بررسی شده است و با تبیین ویژگی‌های مختلف آن سعی شده با بیان مهم‌ترین وجه تمایز، تفاوت و تشابه آن با آمایش متعارف تحلیل شود. از مهم‌ترین وجه تمایز رویکرد آمایش بنیادین می‌توان به حاکمیت ارزش‌های اسلامی و به‌ویژه نگاه به انسان است که می‌تواند سایر مولفه‌های آمایشی از جمله فعالیت، محیط انسانی، محیط طبیعی و در کل فضای جغرافیای را تحت تاثیر قرار دهد. از مهم‌ترین وجه تفاوت آمایش بنیادین نیز همین رویکرد یعنی نگاه انسانی به آمایش بنیادین در برابر نگاه آمایش متعارف است. در عین حال در جنبه‌های زیادی دو رویکرد آمایش بنیادین و آمایش متعارف دارای وجه تشابه‌های زیادی هستند که می‌تواند برای نهایی کردن آمایش بنیادین مورد استناد قرار گیرد.

کلمات کلیدی: آمایش بنیادین، آمایش متعارف سرزمین، نظریه‌های توسعه، روش‌شناسی آمایش سرزمین، گفتمان آمایشی، آمایش ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۸/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۲۱

نویسنده مسئول: farajzam@modares.ac.ir

مقدمه

آمایش سرزمین به‌عنوان یکی از راهکارهای مدیریت سرزمین در کشورهای مختلف مورد توجه بوده است و کشورهای مختلف سعی نموده‌اند با استفاده از ابزارهای مختلف آن را تحقق بخشند. برخی از کشورهای اروپایی که از اولین پیشگامان این راه بودند، توانسته‌اند به موفقیت‌های مهمی در این زمینه دست یابند. کشور ایران نیز از سال‌های قبل انقلاب اقدام به تهیه طرح آمایش سرزمین از طریق شرکت فرانسوی نموده است ولی موفقیت چندانی را بنا به دلایل مختلف کسب ننموده است. عدم وجود آمایش سرزمین در کشور موجب برخی از ناهماهنگی‌ها و عدم توازن‌ها در توسعه کشور گردیده است که برای مدیریت بهینه سرزمین، چاره‌اندیشی مناسب خود را مطالبه.

نظریه‌های متعددی از ابتدا تاکنون برای آمایش سرزمین متعارف ارائه شده است نظریه‌های مطرح شده عبارت‌اند از: ون تونن، کریستالر، قطب رشد، مرکز پیرامون، مرکز رشد، برگشت تمرکز، میسرا، زیست منطقه. هر یک از این نظریه‌ها در زمان‌ها و مناطق مورد اجرا خود از جاذبه زیادی برخوردار بوده و نتایج مثبتی را در توسعه مناطق داشته است، ولی به‌مرور زمان مشکلات خاص خود را نمایان کرده که منجر به ارائه نظریه‌های جدید گردیده است. به‌عبارت‌دیگر این نظریه‌ها به‌تدریج روند تکاملی خود را طی نموده تا به وضعیت کنونی رسیده است.

برای آمایش سرزمین تعاریف متعددی ارائه شده است که یکی از مهم‌ترین تعاریف آن از دیدگاه ژان پل لاکاز است؛ به اعتقاد وی منظور از آمایش سرزمین، رسیدن به مطلوب‌ترین توزیع ممکن جمعیت، توسط بهترین شکل توزیع فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی در پهنه سرزمین است [1]. براساس رویکردها و دیدگاه‌های مختلف برای مفهوم آمایش سرزمین به شکل متعارف آن می‌توان گفت آمایش سرزمین بهره‌برداری بهینه از زمین را سرلوحه ماموریت خود قرار داده که هدف اصلی آن ایجاد تعادل در روابط متقابل بین انسان، محیط و فعالیت‌ها در پهنه سرزمین است که متناسب با ویژگی‌ها و توانمندی هر سرزمین شکل می‌گیرد [2,3].

رویکرد دیگر در این زمینه توزیع فعالیت‌های آتی در پهنه سرزمین است [4]. نگاه این نوع برنامه‌ریزی در واقع ترجمان فعالیت و اقدامات در پهنه سرزمین است که باعث شکل‌گیری

بخشی برخوردار از توسعه و بخشی از توسعه محروم باشد. در عین حال تاکید می‌گردد که هدف اصلی آمایش سرزمین در مفهوم متعارف آن برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های آینده در مناطق جغرافیایی مختلف است [8].

نگاه نسبتاً جدید آمایش سرزمین دارای ویژگی‌هایی همچون کلی‌نگری، دید وسیع و برنامه‌ریزی گسترده است که این برنامه‌ریزی به‌عنوان برنامه‌ریزی راهبردی محسوب شده و بدین ترتیب این نوع از برنامه‌ریزی، خط و خطوط آبی توسعه را مشخص می‌نماید. در واقع با توجه به این رویکرد می‌توان گفت نگاه آمایش در صدر دیدگاه‌های برنامه‌ریزی قرار داشته که از مقیاس خرد در سطح محلی آغاز و به مقیاس کلان گسترش و در ادامه به مقیاس توسعه منطقه‌ای تفوق می‌یابد. بدین لحاظ آمایش سرزمین با توجه به راهبردی بودن آن در خارجی‌ترین حلقه این مقیاس‌ها قرار می‌گیرد.

در مقابل آمایش بنیادین بر مبنای همان چارچوب اصلی از آمایش سرزمین شکل گرفته ولی ارزش‌های ملی در مفهوم کلان را نیز پوشش می‌دهد. اگر آمایش سرزمین متعارف را بهترین الگوی توزیع ممکن جمعیت را به‌وسیله بهترین شکل توزیع فعالیت‌ها در پهنه سرزمین دانسته شود می‌توان گفت آمایش بنیادین نیز چنین هدفی را دنبال خواهد نمود و به نظر می‌رسد تنها تفاوتی که تفکیک‌کننده این دو آمایش خواهد بود، روح اسلامی و ایرانی است که در آمایش بنیادین مورد توجه خاص قرار می‌گیرد. براساس ایدئولوژی و اعتقادات اسلامی، حفظ محیط‌زیست از اهم واجبات است و بهره‌برداری بی‌رویه از محیط‌زیست امری مضموم و ناپسندیده است. حفظ محیط‌زیست برای نسل‌های آینده از جمله اهدافی است که روح اسلامی در آن قابل تبیین است. همین چارچوب در استفاده از انواع منابع طبیعی در قوانین اسلامی وجود دارد و بهره‌برداری‌ها نباید طوری باشد که موجب تخریب منابع پایه شود؛ بلکه استفاده‌ها باید در حد معقول و در حدی باشد که در صورت نیاز به تجدید پذیری، این امکان فراهم شود. موضوعی که در سال‌های اخیر در سیاست‌گذاری‌ها مورد توجه جدی قرار نگرفته و موجبات مشکلات عدیده در کشور گردیده است [9].

نظر به وجود نابرابری‌های اقتصادی و اجتماعی به‌صورت پدیده‌های فراگیر و در حال گسترش [10] ضرورت توجه به عدالت در طرح‌های آمایش سرزمینی بسیار بارز است. برای

اقدامات مختلف در سطح زمین می‌شود. به‌عبارت‌دیگر برنامه‌ریزی فضایی رویکردی است ناظر بر توزیع فضایی پدیده‌ها (نظیر انسان یا فعالیت‌ها)، در یک قلمرو مشخص جغرافیایی که در هر زیر قلمرو، موضوع برنامه‌ریزی را تعیین و سازماندهی فضایی پدیده‌ها را مشخص می‌سازد [5].

تحلیل گفتمان به‌عنوان یکی از چارچوب‌های اصلی برای مشارکت در همه ابعاد برنامه‌ریزی محسوب می‌شود که در تبیین و اجرای برنامه‌های نقش اساسی ایفا می‌کند. هدف از نوشتار حاضر نیز بررسی ابعاد مختلف تحلیل گفتمانی است که بتواند در چیدمان مناسب عناصر تاثیرگذار کمک نموده و در نهایی نمودن مفاهیم آمایش بنیادین کمک نماید.

مروری بر مفهوم آمایش متعارف سرزمین و آمایش بنیادین

اولیه‌ترین مفهوم آمایش سرزمین مربوط به مثلث کلاسیک آمایش است که رئوس آن از محیط، انسان و فعالیت شکل می‌گیرد. اصطلاحاً ترکیب این عناصر سه‌گانه در فضای جغرافیایی، ایجاد کننده چشم‌اندازی است که تحت عنوان فضا از آن یاد می‌شود و در برگیرنده مجموعه روابط، کنش‌ها و تاثیرات آنها بر یکدیگر بوده که در نهایت به ایجاد فضا منجر می‌گردد. در رویکرد کلاسیک، عمده‌ترین مسئله‌ای که مورد توجه است ساختار یا سازمان فضایی است که نحوه ساختاربندی عناصر فضا را در مورد پهنه سرزمین به تصویر می‌کشد. از اینرو می‌توان گفته هماهنگی و یا یکپارچگی بعد فضایی سیاست‌های بخشی به منظور توسعه راهبردهای سرزمینی اهمیت زیادی دارد [6]. در عین حال تاکید می‌شود تخصیص جمعیت به هر فضا مهمترین بعد آمایش سرزمین است [7].

دومین دیدگاهی که بعد از دیدگاه اول قابل‌طرح است مفهوم پایداری فضایی است. در این دیدگاه هدف اصلی ایجاد یک تعادل در فضای جغرافیایی است که موجبات پایداری را فراهم آورد؛ یعنی بهره‌برداری‌ها و یا عدم هماهنگی‌ها در روابط سکونتگاه، انسان و فعالیت او موجب برهم‌خوردن تعادل در فضای جغرافیایی نشود.

سومین دیدگاه به برنامه‌ریزی فضایی اشاره دارد که هدف اصلی آن ایجاد تعادل در فضای جغرافیایی است طوری که به‌توان توسعه متوازن را در جای‌جای فضای جغرافیایی شکل داد و طوری نباشد

ویژگی‌های سرزمینی از سوی دیگر است. بدین ترتیب همان وجه تمایزی که برای الگوی پیشرفت در برابر الگوی توسعه مورد توجه قرار می‌گیرد در الگوی آمایش بنیادین در برابر آمایش متعارف هم قابل توجه است.

با توجه به این موضوع لازم است با مطالعه اندیشه‌های اسلامی که برگرفته از تعالیم اسلامی است دیدگاه‌های مورد نظر در آمایش سرزمین یعنی انسان، فعالیت و فضا استخراج و بر مبنای آنها آمایش بنیادین شکل عملی به خود گیرد.

نظر به اینکه دیدگاه‌ها در ارزش‌های اسلامی مورد اشاره بسیار متفاوت است استفاده از نظرهای مختلف در قالب تحلیل گفتمانی بسیار کارساز خواهد بود که به توان ضمن بررسی و نقد دیدگاه‌های مختلف به بهترین دیدگاه در این زمینه دست‌یافت و در الگوی نهایی آن را مدنظر قرار داد.

تفاوت‌های بین آمایش متعارف در برابر آمایش بنیادین

بررسی تفاوت‌های آمایش بنیادین با آمایش متعارف توسط محمودی و رامشت (۱۳۹۷) مورد مطالعه کامل قرار گرفته است. نتیجه مطالعه آنها نشان می‌دهد که آمایش دانش تجربی و تابعی از دستگاه جغرافیایی و فرهنگی ملل بوده و سرزمین به‌عنوان یک ظرف مکانی براساس تفاوت‌های ارزشی جوامع شکل گرفته و در نهایت هویت مکانی یکی از ابعاد مهم آمایش بنیادین است که در آمایش متعارف آن‌طور که باید و شاید مورد توجه نیست.

در کل افتراقات موجود بین آمایش متعارف در برابر آمایش بنیادین در موارد زیر قابل طرح و بررسی است:

نگاه به انسان و جامعه در آمایش متعارف سرزمین و آمایش بنیادین نیز از تفاوت‌های زیادی برخوردار است. به نظر می‌رسد در نگاه آمایش بنیادین انسان با دیدگاه اسلامی درصدد ایجاد یک جامعه توحیدی مبتنی بر مساوات است و از این‌رو چنین انسانی در تنظیم رابطه خود با محیط، رعایت جنبه‌های مختلف را خواهد نمود تا ضمن بهره‌برداری مناسب و بهینه از امکانات در اختیار، زمینه تکامل انسانی و ارتقا مکارم اخلاقی را فراهم نماید.

بنابراین، بر پایه نظریه اسلامی و ایرانی در آمایش بنیادین برای تنظیم رابطه انسان، فعالیت و محیط یک رویکرد ترکیبی خواهد بود که از طرفی دربرگیرنده همه ویژگی‌های مثبت دیدگاه‌های آمایش متعارف و از طرف دیگر در برگیرنده روح اسلامی و ایرانی

مفهوم عدالت برداشت مختلفی وجود دارد که به نظر می‌رسد یکی از مهمترین آنها به این معنا است که به هر شخص به اندازه استحقاق یا شایستگی خویش تخصیص پیدا کند. به عبارتی عدالت کنش یا حالتی است که صحیح و منصفانه باشد [11].

عدالت سرزمینی به‌عنوان یکی از مفاهیم بسیار مهم در برنامه‌ریزی فضایی است که می‌تواند برداشت‌های مختلفی نیز از آن داشت [12]. شکل‌گیری عدالت سرزمینی از جمله موضوعات مهمی است که در آمایش بنیادین دارای ارزش مبنایی است و هدف کلی آن توزیع امکانات با روح عدالت فضایی در پهنه کشور است که بدین ترتیب بتواند تعادل فضایی را در پهنه سرزمین ایجاد نماید. ایجاد و سازماندهی زمینه‌های شکوفایی استعدادها در همه مناطق کشور از جمله اهداف مهم قوانین اسلامی است.

لحاظ کردن ویژگی‌های سرزمینی در ارائه سیاست‌های آمایشی در مقیاس‌های مختلف در آمایش بنیادین از جایگاه خاصی برخوردار است. براساس مطالب گفته شده، کشور ایران از تنوع سرزمینی بسیار زیادی برخوردار است و این تنوع علاوه بر جنبه‌های زیست‌محیطی، از جنبه‌های اقتصادی و اجتماعی نیز برخوردار است که خود این موضوع می‌رساند که الگوها و مدل‌های انتخاب شده ضرورتاً نباید یکی باشد؛ چراکه هریک از مناطق جغرافیایی کشور از قابلیت‌ها و ویژگی‌های متفاوتی برخوردار است.

تمایزات بین آمایش متعارف در برابر آمایش بنیادین

غالباً الگوهای رایج توسعه و پیشرفت به همان شکل اولیه خود قابلیت اجرایی لازم و کافی را ندارند و مطالعات نشان می‌دهد که لازم است این‌گونه الگوها متناسب با شرایط محیط جغرافیایی اصلاح شده و تغییرات لازم در آنها ایجاد شود و سپس به‌عنوان یک الگوی بومی شده، معرفی گردد.

در رابطه با آمایش بنیادین نیز چنین انتظاری می‌رود و مهم‌ترین وجه تمایز آن در این است که این الگو ضمن پذیرش چارچوب‌های اولیه متناسب با شرایط جغرافیایی کشور از نظر قابلیت‌ها و امکانات، نقاط ضعف، تهدیدها و فرصت‌ها تغییرات لازم در آن صورت گرفته است؛ بنابراین مهم‌ترین وجه تمایز این الگو را در واردکردن ارزش‌های حاکم اسلامی از یک‌سو و

مختلفی امکان‌پذیر است؛ انتشار مفاهیم پایه آمایش بنیادین در رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی مختلف از جمله راهکارهای اولیه در این زمینه است. برگزاری همایش‌ها و نشست مختلف تخصصی در مراجع دانشگاهی که همه اندیشمندان بتوانند دیدگاه‌های خود را در آن ارائه نمایند. با توجه به موارد فوق پیشنهادهایی به صورت موارد زیر می‌تواند مورد توجه قرار گیرد:

- *تبیین ویژگی‌های آمایش بنیادین در دانشگاه‌ها و دستگاه‌های اجرایی کشور برای دریافت نظرات.
- *انتخاب یک جامعه محلی برای انجام تحلیل گفتمانی و اخذ نظرات آنها.
- *تهیه یک درگاه تخصصی آمایش بنیادین برای دریافت نظرات همگانی.
- *برگزاری نشست و همایش‌های بین‌المللی برای تحلیل گفتمانی مناسب.

تشکر و قدردانی: موردی توسط نویسنده گزارش نشده است.

تاییدیه‌های اخلاقی، تعارض منافع: موردی توسط نویسنده گزارش نشده است.

سهام نویسندگان و منابع مالی/حمایت‌ها: موردی توسط نویسنده گزارش نشده است.

References:

1. Namjoyan Mehdi. A Review of Land Use Studies. Office of Infrastructure Studies of the Ministry of Interior, Tehran, 2016. [In Persian]
2. Ebrahimzadeh Issa, Mousavi Mir Najaf. Land Preparation Methods and Techniques, Tehran: Samt, 2013. [In Persian]
3. Ebrahimzadeh Isa. The Land Use and Its Role in Explaining the Islamic Model of Iran's Progress. Publications of the Center of the Iranian Islamic Model of Progress, 2013. [In Persian]
4. European Commission. Compendium of European Planning System. Regional Development Studies Report ۲۸. Luxembourg: Office for official Publication of the European Communities, ۱۹۹۷.
5. Kalantari Khalil, Gholamhossein Abdullahzadeh. Spatial Planning and Land

خواهد بود تا بتواند با ارائه سیاست‌های سرزمینی مناسب، نوید دهنده شکل‌گیری تمدن اسلامی در کشور باشد. تحلیل گفتمانی در این زمینه هم می‌تواند بسیار مفید باشد؛ چرا که با بررسی مفاهیم استخراج شده از ارزش‌های اسلامی و ویژگی‌های سرزمینی می‌توان شرایط مختلف را ارزیابی نموده و وجه تفاوت‌های آنها را استخراج و در صورت نیاز شرایطی را فراهم نمود که با اجماع بهترین الگو ارائه شود.

تشابه‌های بین آمایش متعارف در برابر آمایش بنیادین

آمایش متعارف با آمایش بنیادین از جهات مختلف وجه تشابه‌های بسیار زیادی دارند و اگر گفته شود در هشتاد درصد موارد با هم دارای اشتراک روشی و مفهومی هستند سخنی به‌گزار گفته نشده است. این اشتراک در موارد مختلفی از جمله موارد زیر قابل طرح است:

- نوع داده‌های مورد نیاز محیطی، اقتصادی، اجتماعی و...؛
- شیوه جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز؛
- روش تلفیق داده‌ها؛
- تدوین راهبردها؛
- شیوه‌های نظارت.

بر اساس آنچه که گفته شد رویکرد حاکم بر کلیه این مراحل موضوعی است که می‌تواند به تفاوت در خروجی‌های منجر شود؛ ولی در چارچوب‌های مورد اشاره شیوه‌های یکسانی مورد توجه قرار می‌گیرد. بر این مبنا تحلیل گفتمانی در موضوع تشابه‌های موجود بین آمایش متعارف و آمایش بنیادین مورد بحث قرار گیرد تا به نهایی نمودن آن کمک کند. در عین حال ارزیابی خروجی‌های حاصل از آمایش بنیادین نیز می‌تواند مبنای نقد و ارزیابی قرار گیرد.

نتیجه‌گیری

آمایش بنیادین مفهوم جدیدی است که مطرح شده است و بالاتر سؤالات زیادی را برای جامعه علمی، کارگزاران و دست‌اندرکاران و حتی عموم مردم مطرح می‌نماید که مستلزم پاسخگویی است. تحلیل گفتمانی ابزار مناسبی برای این موضوع است که می‌تواند به روشن شدن ابعاد مختلف موضوع کمک شایان توجهی را نماید. تهیه بستر این گفتمان از روش‌های

10. Less, N. Inequality as an Obstacle to World Political Community and Global Social Justice. Oxford University, SGIR ۷th Annual Conference on International Relations, Sweden, September ۹-۱۱th, 2010.
11. Hoggart, R. Oxford Illustrated Encyclopedia; People and Cultures. Hong Kong: Oxford University, 1995.
12. Boyne George, Martin Powell. Territorial Justice: A Review of Theory and Evidence. Political Geography Quarterly, Vol. ۱۰, No. ۳, ۲۶۳-۲۸۱, 1991.
13. Mahmoudi Mohammadabadi Taybeh, Mohammad Hossein Ramesht. Iran's Fundamental Survey Scheme and Differences. Geographical Research Quarterly, Year 32, No. 1, 26-38., 2017. [In Persain]
- Surveying., Design and Opinion Consulting Engineers. Tehran: Farhang Saba, 2013. [In Persian]
6. Cullingworth, B. and Nadin, V. Town and Country Planning in the UK. Fourteenth Edition, London: Rutledge, 2006.
7. Hansen N. N. An Evaluation of Growth Center Theory and Practice. Environment and Planning. No. ۷, ۲۱-۸۳۲, 1975.
8. Yamagata Yoshiki, Pery P.J. Yang. Urban System Design. Creating Sustainable Smart, ۲۰۲۰.
9. Farajzadeh Manochehr. Analysis and Explanation of the Basics of Theories and Conventional Methodology of Land Development. Publication of the Model of Progress, A Series of Tag Wrote of the Iranian Islamic Model of progress, 2016. [In Persian]